

S1. Aradabir gündeme getirilen ölüm cezasına insan hakları açısından bakıldığında, ne gibi sonuçlara varılabiliyor?

C1. Ölüm cezası, apaçık bir şekilde, yaşama hakkının ihlalidir, hem de hukuk yoluyla ihlali. Oysa hukuksal bir insan kurumu olarak devletin en temel görevi —varoluş nedeni— insan haklarını korumaktır, yani insan haklarına uygun bir düzen kurmak ve bu düzeni işletmektir.

S2. Kimileri, ölüm cezasının bir insan hakkı ihlâli olmadığını, bir devletin hukuk sisteminin bir ögesi olduğunu iddia ediyorlar. Bunu neye göre iddia ediyorlar?

C2. Bu iddia, tipik bir bilgisizlik örneğidir. İnsan hakları sadece hukuk sayıldığında, ülkelerin farklı hukuk sistemleri olduğuna göre, böyle bir sonuca varılabiliyor. Oysa insan hakları her şeyden önce etik ilkelerdir. Bunun için hukukun temelini oluşturmalı.

S3. Suç işlediği iddia edilen birine verilen ölüm cezasının geri dönüşü yoktur. Yani suçsuzluğun kanıtlandığı durumlarda ceza uygulanan kişi yeniden hayata döndürülemeyecek. Ölüm cezasının bu örneğe benzer çelişkileri ve yol açacağı yanlışlıklar nelerdir?

C3. Bu gerekçe, ölüm cezasına karşı ileri sürülen pragmatik nedenlerin en önemlisidir. Ama daha da önemli olan, konunun etik yanısıdır. Akla hayale gelmeyen canavarlıklar yapmış insanlar vardır. Sonsuz infial duyuyoruz onların yaptıkları karşısında. Ne var ki, ölüm cezası vermek, veren bakımından etik bir sorundur. Kendini her şeyden önce insan olarak gören bir insan, başka birisinin –ne yapmış olursa olsun– ölümüne bile bile nasıl sebep olabilir? Eğer devleti bir intikam mercii ya da aracı olarak görmüyorsak, ölüm cezasına ‘evet’ demek mümkün olmasa gerek. Şunu da ekleyeyim: “bir insan başka bir insanın ölümüne bile bile nasıl sebep olabilir” sorusunu sorarken, bunu sadece ölüm cezası için değil, hertürlü öldürme için söylüyorum.

S4. Ölüm cezasının, insan hakları ile ilgili uluslararası belgelerde yeri nedir?

C4. Ölüm cezasını tamamen, pazarlıksız olarak kaldıran uluslararası belge, 2000 yılında kabul edilen Avrupa Temel Haklar ve Özgürlükler Şartıdır. Bu belgenin 2.

maddesinin 2. paragrafında şöyle deniyor: “Hiç kimse ölüm cezasına çarptırılmaz veya böyle bir ceza infaz edilemez”.

S5. Ölüm cezası uygulayan bir devlet ile suç işleyen kişi arasında benzerlik var mıdır? Ölüm cezası uygulayan devlet bir başka suç işlemiş oluyor mu?

C5. Ölüm cezasının hala uygulandığı devletlerde –ki bu ülkelerin sayısı son yıllarda çok çok azalmıştır- bu ceza en çok cinayet işleyenlere veriliyor, ondan sonra da narkotik kaçakçılığı yapanlara. Bir insanı öldürdüğü için bir suçlu insana ölüm cezasını vermek, sizin de belirttiğiniz gibi, onun yaptığını hukuk aracılığıyla yapmak oluyor.